

Сергій Телешун,

доктор політичних наук, професор,

завідувач кафедри політичної аналітики і прогнозування НАДУ,

заслужений діяч науки і техніки України

Світлана Ситник,

кандидат політичних наук, доцент кафедри

політичної аналітики і прогнозування НАДУ

Ігор Рейтерович,

кандидат політичних наук, доцент кафедри

політичної аналітики і прогнозування НАДУ

Публічна чи державна політика – вітчизняна дилема вибору

У статті розглянуто теоретико-методологічні засади дослідження поняття “публічна політика”, визначено концептуальні відмінності між поняттями “публічна політика” та “державна політика”, розкрито зв’язок публічної політики та державного управління і запропоновано авторські підходи до окреслення змісту публічної політики.

Ключові слова: публічна політика, державна політика, державне управління, публічність, публічна сфера, суспільний інтерес.

The article concerns the theoretical and methodological research basis of “public policy” notion. The conceptual distinction between the concepts of “public policy” and “state policy” is identified. The relationship of public policy and public administration are disclosed. The authorial approaches are proposed to the development of public policy content.

Key words: public policy, state policy, public administration, publicity, public sphere, public interest.

Постановка проблеми. До написання даної статті нас спонукали дискусії та навіть суперечки серед науковців з приводу того, “що таке публічна політика?”, “що таке публічна, а що таке державна політика?”, “чи є зв’язок між публічною політикою та державним управлінням?”. Відразу хотілося б зазначити, що перші непорозуміння та відповідно пошук найбільш точного

відтворення змісту поняття “публічна політика” розпочалися тоді, коли з’явилися перші переклади англomовної літератури з державного управління. Якщо з перекладом поняття “Public Administration” не виникало проблем, то “Public policy” стало справжнім “наріжним каменем спотикання”, який став на шляху наукових досліджень політологів, соціологів, фахівців з державного управління. Роки підготовки навчальних програм та викладання дисциплін для слухачів спеціальності “Публічна політика та управління” наблизили нас до розуміння, що дискусії з приводу того, що таке “public policy” – державна політика чи публічна є абсолютно непродуктивними, адже тут важливим є розуміння змісту не форми, а механізму, завдяки якому відбувається її формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У різні періоди вивчення такого соціального явища, як публічна політика, домінували методи дослідження різних наук, починаючи від суспільних і закінчуючи економікою та математикою. Публічна політика у ХХ ст. поступово ставала предметом глибокого наукового аналізу, оскільки в реальній практиці державного управління дедалі більш відчутним було те, що цілі, ресурси, вимоги акторів впливають на політичну систему не менше, ніж інститути, на яких вона базується. Тоді вже публічна політика починає розглядатися не просто як реальність політичного життя, а як механізм формування та розв’язання суспільних проблем. Акцент робиться на тому, що головними у цих процесах є її політичні та неполітичні, інституалізовані та неінституалізовані актори, переплетіння інтересів яких і формує предметне поле публічної політики. Дослідженню цих питань присвячені роботи Дж.Андерсона, Р.Даля, А.Дегтярьова, П.Дюрана, О.Ільницького, Ю.А.Красина, Л.І.Ніковської, Дж.Марча, П.Мюлера, Т.Парсонса, Г.Овчіннікова, В.Римського, Дж.Річардсона, Г.Саймона, Л.В.Сморгунова, О.Сунгурова, Дж.-К.Тьоніга, Н.Шматко, В.Н.Якимець.

Загальним підсумком наукових здобутків європейських, американських та російських учених у сфері дослідження публічної політики є те, що чітко прослідковується тенденція до інструменталізації самого поняття “публічна політика”, проте уніфікації підходів та усталеності терміна не відбувається. На підставі опрацьованої наукової літератури можна сформулювати такі основні підходи до тлумачення змісту поняття “публічна політика”:

- публічна політика – як транспарентний процес прийняття політичних, політико-управлінських рішень, де ступінь публічності визначається наявністю каналів доступу заінтересованих груп до цього процесу;
- публічна політика – як цілеспрямований вплив, який здійснюють структури публічної влади. Таке значення публічної політики найчастіше вживається в контексті реалізації публічного управління;
- публічна політика – як програма, що містить стратегії розвитку держави. Вживається тоді, коли йдеться про галузеву політику (у сфері охорони здоров’я, освіти, промислової політики тощо);

• публічна політика – як визначений курс дії публічної влади. Таке значення може мати місце в контексті реалізації певної ідеології правлячого класу;

• публічна політика, сутністю якої є публічна діяльність. Остання розуміється як репрезентована у публічній сфері активність політичних та не-політичних акторів, які через взаємодію прагнуть реалізовувати власний інтерес. Діяльність держави проявляється у сфері задоволення соціальних запитів, відповідно публічна діяльність здійснюється з метою оптимізації та раціоналізації управлінських рішень;

• публічна політика – як механізм підтримки публічного порядку;

• публічна політика – форма політичного процесу, який реалізується у публічному просторі, підтримується інформаційно-комунікаційними та іншими видами ресурсів, представлений цілісним комплексом вертикальних і горизонтальних взаємодій його учасників.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Дилема вибору між публічною та державною політикою є не лише суто науковою проблемою. Даючи слухачам теоретичні знання, пов'язуючи теорію з практикою, формуючи аналітичні навички, всі ми, викладачі, виходимо із завдань підвищення ефективності державного службовця. Від вирішення питань державна чи публічна, державне управління в системі публічної політики чи навпаки, публічна політика в системі державного управління, насправді залежить модель та напрям розвитку нашої держави та суспільства, це ціннісні орієнтири, які будуть включені чи проігноровані під час прийняття політико-управлінських рішень.

Мета або цілі статті. У даній розвідці ми хотіли б запропонувати колегам, чий науковий інтерес зачіпає дана тема, та чиновникам, які прагнуть відшукати оптимальну модель державного управління, результати своїх напрацювань. Маємо сподівання, що це стане підґрунтям нових конструктивних обговорень. У рамках даного дослідження виокремимо паралельно два основних напрями. У межах першого спробуємо дати відповідь на запитання щодо зв'язку публічної політики та державного управління. У рамках другого – обґрунтуємо власне розуміння такого поняття, як “публічна політика”, що, на наш погляд, найбільш точно відображає зміст даного явища.

Виклад основного матеріалу. На початку дослідження спробуємо визначити місце теорії публічної політики в системі суспільних наук. Відмітимо, що особливістю сучасного розвитку суспільних наук є їх значне дроблення, виокремлення нових підгалузей наук та відокремлення галузей. Що таке політична наука? Що таке наука з державного управління? Відповіді на ці питання не є усталеними і відображають традиції національних шкіл. Так, згідно з визначенням, затвердженим Американською асоціацією політичної науки (APSA), політична наука (political science) вивчає органи вла-

ди, публічну політику, політичні процеси та системи, політичну поведінку. Підгалузями політичної науки є політична теорія, політична філософія, політична ідеологія, політекономія, політична психологія, політичні дослідження та аналіз, порівняльна політика, міжнародні відносини та інше. У Британській енциклопедії “Британіка” [1] зазначається, що політична наука займається системним вивченням управління шляхом застосування емпіричних та наукових методів аналізу. Традиційним предметом вивчення політичної науки є держава, її органи та інститути. Проте сучасний спектр предмета політичної науки значно ширший і охоплює дослідження всіх соціальних, культурних та психологічних чинників, які взаємно впливають на роботу уряду і політичного організму.

“Британіка” дає також визначення державному управлінню як процесу реалізації політики органів державної влади (government policies), зокрема, це планування, організація, керівництво, координація та контроль державних операцій. Державне управління здійснюється державними службовцями, які працюють у державних відомствах та установах на всіх рівнях влади, а також виконують широкий спектр завдань. Під державним управлінням мається на увазі передусім реалізація державної політики, в основному, з боку виконавчої влади. Таким чином, державне управління має справу з управлінням державними програмами. Проте енциклопедія не визначає державне управління як окрему галузь науки.

Американські вчені й до сьогодні дискутують стосовно того, яке основне питання дослідження повинно вирішувати державне управління для того, щоб воно претендувало на статус науки. Тому якого-небудь усталеного визначення науки “державне управління” не існує. Проте ніхто не заперечує існування практики державного управління, свідченням чого є безліч університетських програм, спрямованих на підготовку магістра державного управління (master of public administration – MPA). Відмінною ознакою сучасності є тенденція до впровадження комплексних програм. Так, на сьогодні в Гарвардській школі Кеннеді два роки магістерської програми з публічної політики (master of public policy – MPP) передбачають підготовку слухачів на основі формування концептуальних основ і практичних навичок, необхідних для досягнення успіху в системі публічного управління. Вимоги MPP побудовані на фундаменті із трьох методологічних основ: аналіз, управління і керівництво, при цьому базові дисципліни тією чи іншою мірою пов’язані з політичним аналізом. Спеціалісти, які пройшли MPP-програму, володіють навичками у сфері аналізу політики та програм і забезпечують спеціалістам із MPA (адміністрування) реалізацію державних програм. У цілому програма MPP акцентує увагу на систематичному аналізі питань, пов’язаних із публічною політикою та пов’язаними з ними процесами прийняття рішень, у той час як у програмах MPA приділяють більше

уваги реалізації державної політики. При цьому деякі університети почали пропонувати комбінований ступінь МППА – “магістр публічної політики та управління”. Національний центр статистики освіти (NCES) Сполучених Штатів Америки визначає управління публічною політикою як напрям магістерських програм з вивчення державного управління.

Російські вчені часто цитують Вудро Вільсона, який сказав, що державне управління є найпізнішим плодом політичної науки. Відповідно російська наукова традиція розглядає державне управління і політику (*public administration and policy*) як галузь політичної науки, предметом якої є організація та діяльність державних органів та пов’язаних із ними установ з приводу задоволення суспільних інтересів. Разом з тим у Росії державне управління та політику формально відносять до економічних та юридичних дисциплін.

Чи це самостійні наукові напрями, чи державне управління є підгалуззю політичної науки або управлінської науки – все це є предметом наукових дискусій. Прихильність науковця до тієї чи іншої позиції часто визначається його схильністю збільшувати чи, навпаки, зменшувати вододіл між політикою та управлінням, визначати, чи є дихотомія між поняттями “політика” та “державне управління”. Так, до 30-х рр. ХХ ст. вважалося, що політична наука відіграє важливу роль у визначенні інтелектуального простору державного управління. Тривалий час домінував інструментальний підхід, який визначав, що політичну науку та державне управління пов’язує політична система, зокрема процеси “входу” та “виходу” з неї. Й до сьогодні серед науковців є достатньо категоричні твердження, які зауважують, що державне управління є міждисциплінарним гібридом, у якому найбільше запозичень саме з політичної науки.

З початку 1970-х рр. з’являється концепція під назвою “публічного політичного підходу” до управління (“*public policy approach*” to administration). Концепція розглядає, якою мірою кожна стадія в розробці і здійсненні політики впливає на її загальну форму. Природа процесу прийняття рішень починає визначати зміст державного управління. Можливо, саме цей період можна умовно вважати часом “народження” теорії публічної політики, яка пов’язала політику з державним управлінням та стала предметом для дослідження в межах відповідних наукових галузей. Тим більше, що більшість зарубіжних дослідників переконані в тому, що історично публічна політика виникла на хвилі дискусій підвищення ефективності державного управління і, головне, з розширенням можливостей участі громадянського суспільства в політичному процесі [2, с. 9].

З цього часу увага науковців концентрується на виробленні публічної політики, яка представлена складним переплетінням політичних та управлінських процесів, у результаті яких відбувається прийняття політичних та

управлінських рішень. Політична складова процесу прийняття рішень – це взаємодія політичних акторів, внаслідок якої схвалюється те чи інше рішення. Управлінська – це технічне, інформаційно-аналітичне, інтелектуальне забезпечення процесу (див. рисунок). Схема вироблення публічної політики, яка вибудовується, починаючи з ідентифікації проблеми, формування публічного та інституційного порядків денних, обрання тієї чи іншої моделі рішення, формулювання альтернатив рішень, обрання рішення, реалізація, контроль за виконанням, це відображення того, як політика впливає на державне управління.

Публічна політика як процес прийняття рішень

Цілком можна стверджувати, що публічна політика як цілісне явище, як процес, як механізм не може бути повноцінно розкритою в межах лише політичної науки чи державного управління. Концепції та теорії, які використовуються для розкриття природи публічної політики, її аналізу як процесу, належать до різних галузей знання. Сукупність методів, що дають можливість розкривати природу публічної політики, характеризувати її процеси, належать і до соціології (дослідження суспільства, публічної сфери, розподіл суспільних благ), і до психології (поведінка акторів), і до економічної науки (дослідження механізмів колективної дії, суспільного вибору) (див. таблицю).

Складне переплетіння політики та управління, яке й створило публічну політику, сьогодні знаходить своє відображення в сучасних концепціях врядування Governance, New Public Governance, Good Governance, у яких публічна політика виступає як ціль і водночас як результат державного управління. Термін “публічна політика” застосовується для означення державної політики країн Європейського Союзу, яка є результатом сумісної діяль-

ності національних та наднаціональних органів управління. Принципи здійснення державного управління, визначені Білою Книгою, базуються саме на засадах публічної політики, яка передбачає взаємодії державних, недержавних акторів та наднаціональних структур. Саме такий механізм формує публічні майданчики для прийняття політичних рішень, спрямованих на досягнення суспільно значимих цілей.

**Наукові галузі, теорії та концепції, що застосовуються
в публічній політиці**

<i>Наукові галузі/ теорії та концепції (у даній таблиці використані теорії та концепції для пояснення сфери публічних справ, подані С.Томсоном і С.Джоном [3, с. 51])</i>	<i>Застосування в публічній політиці</i>
Політична наука:	
<i>Теорія групової політики</i>	Теорія пояснює державну політику як результат взаємодії груп інтересів, визначає плюралізм та корпоративізм як основні моделі вироблення та реалізації державної політики
<i>Теорія заінтересованих груп</i>	Теорія пояснює мотиви залучення недержавних акторів до вироблення публічної політики, пояснює їх політичні стратегії
<i>Концепція політичного лобювання</i>	Концепція описує механізми впливу на прийняття політико-управлінських рішень
<i>Концепція політичних мереж</i>	Концепція розкриває форми політичних мереж, формування спільного інтересу в секторальній політиці
<i>Концепція зв'язків з урядовими структурами (GR)</i>	Концепція розкриває механізм політичної комунікації держави, бізнесу та суспільства
Соціологія:	
<i>Теорія ресурсної залежності</i>	Теорія пояснює взаємодію з урядом як механізм зниження невизначеностей та збільшення ресурсів заінтересованих сторін
<i>Інституціональна теорія</i>	Теорія пояснює поведінку, обрання стратегії заінтересованою стороною залежно від інституціонального середовища
Менеджмент:	
<i>Ресурсна теорія організації</i>	Теорія пояснює взаємодію з урядом як практику формування стратегічних ресурсів і підвищення власної конкурентоздатності
<i>Поведінкова теорія фірми</i>	Теорія пояснює реакцію (активність, пасивність) фірми на оточуюче середовище (уряд)
<i>Концепція принципал-агентських відносин</i>	Концепція пояснює політичну активність недержавних акторів, шляхом створення своїх агентів всередині державної служби і використання їх у задоволенні власних потреб
Економічна наука:	
<i>Теорія груп та колективної дії</i>	Теорія дає визначення поняття "інтерес", пояснює природу політичної активності індивідів, механізм створення та розподілу суспільних та колективних благ
<i>Теорія суспільного вибору</i>	Теорія пояснює політичну активність недержавних акторів як купівлю бажаної публічної політики
<i>Теорія ігор</i>	Теорія пояснює тактику поведінки недержавних акторів у взаємодії з державою з врахуванням поведінки інших як конкурентів у впливі на формування державної політики
<i>Теорія трансакційних витрат</i>	Теорія пояснює природу створення коаліцій і об'єднань спільних зусиль заради досягнення цілей

Публічну політику залежно від конкретного контексту можна розглядати і як явище, і як засіб, інструмент та механізм. Виходячи з того, що нашим завданням як викладачів Національної академії державного управління при Президентіві України є підготовка державних службовців, пропонуємо власне тлумачення терміна "публічна політика", яке, знову ж таки,

на наш погляд, найбільш точно передає його зміст. Публічна політика (*public policy*) – політика органів державного управління, заснована на механізмах публічного узгодження інтересів заінтересованих сторін та спрямована на досягнення суспільно значимих цілей та вирішення суспільно важливих завдань. Саме таке визначення ми виносимо на обговорення колег-науковців.

Як співвідноситься вона з поняттям “державна політика”? Дати відповідь на це питання виявилось не так-то легко, навіть при наявності сьогодні достатньої кількості наукових розвідок, більшість із яких акцентують увагу на специфіці перекладу терміна з англійської мови на російську чи українську. Звідси і різні тлумачення та окреслення різного предмета дослідження. Так, Н.Ю.Данілов, О.Ю.Гуров, Н.Г.Жидков – російські автори, за редакцією яких вийшла збірка перекладів англійських класичних та сучасних текстів з публічної політики, – зазначають, що термін “публічна політика” сам по собі є достатньо спірним. Складність перекладу полягає в пошуку поняття, яке б відображало суть концепції. Серед варіантів перекладу терміна зустрічаються різноманітні поняття “відкрита”, “суспільна політика”, “публічно-державна”, навіть “соціальна” [2, с. 6].

Відразу хочемо зазначити, що в роботах західних дослідників інколи використовується поняття “*mass politics*” – термін, зміст якого є достатньо розмитим. Так, Рассел Ньюман у своїй роботі “Парадокс масової політики” задається питанням, хто і де насправді творить американську політику – політична еліта Вашингтона у прокуренних приміщеннях та на полях для гольфу, чи громадська думка електорату. Складні процеси взаємодії громадськості та правлячої еліти, процеси формування громадської думки, вплив громадської думки на політичні процеси – все це автор називає “масова політика” [4]. Американський дослідник Еспен Мое пов’язує поняття “масова політика” з процесами формування публічного дискурсу та, відповідно, публічної сфери. Масова політика згідно з науковою позицією автора – це механізми та інструменти взаємодії формування публічної сфери [5].

Що є спільного та відмінного між поняттями “державна політика” та “публічна політика”? По-перше, механізми формування – у публічній політиці – це завжди механізми, які забезпечують можливості представлення та узгодження позицій заінтересованих сторін у прийнятті політичного, політико-управлінського рішення. Наприклад, для американців державна політика (“*public policy*”) є “публічною”, оскільки ці механізми вже закладені в так званій плюралістичній моделі формування державної політики. Чи є “державна політика” та “публічна політика” одним і тим самим поняттям? Відповідь на це запитання дає аналіз самого механізму прийняття рішень та програм (вироблення політики), зокрема таких параметрів, як:

- спосіб, у який актуалізується проблема і набуває статусу суспільно значимої;

- наскільки заінтересовані сторони мають можливість користуватися каналами доступу до прийняття рішень;
- чи є ці канали;
- чи існують зворотні зв'язки між суб'єктом і об'єктом прийняття рішень тощо.

Тобто “державна політика” і “публічна політика” можуть як ототожнюватися, так і становити різні поняття залежно від механізму їх вироблення.

По-друге, публічна політика спрямована на забезпечення суспільного інтересу (на відміну від таких варіантів, як “державний інтерес”, “корпоративний інтерес”, “приватний інтерес”). За певних політичних режимів держава може блокувати та “відмовлятися” від санкціонування певних суспільних інтересів і вони ніколи не набувають статусу публічного інтересу. Завдання публічної політики – створити механізми виявлення і забезпечення суспільного інтересу. Важливо також зазначити, що публічна політика завжди пов'язана з реалізацією владних повноважень з моменту формування проблеми політики з метою визначення характеру політичного рішення, аж до результатів оцінки його реалізації. Наприклад, розуміння того, що влада вдається до публічної політики лише у сферах охорони здоров'я, довкілля, у сферах науки та освіти тощо, де чітко виражений суспільно значущий контекст, є не правильним, оскільки, по суті, відбувається заміна поняття соціогуманітарної політики на публічну. Публічна політика означає легітимний спосіб формування та публічне схвалення політики. Тобто та ж сама соціогуманітарна політика може реалізовуватися без використання демократичних процедур, а головне, не відповідати суспільним інтересам.

По-третє, “державна політика”, “державне управління” нині піддаються суттєвим трансформаціям під впливом нових структур суспільних взаємодій (мереж), глобалізації (глобальне управління), інформаційних технологій (електронне врядування). Публічна сфера набуває значимості як платформа взаємодій та вироблення суспільних інтересів, формулювання суспільних цілей та завдань. Державна політика перестає бути державною як такою і набуває ознак публічності в тому розумінні, що держава визнається актором, що діє та вибудовує свою політику і здійснює управління в публічній сфері. Тут акцентуємо увагу на тому, що “публічність” у контексті розгляду поняття “публічна політика” – це не просто “політика, винесена на публіку, на публічне обговорення”. “Публічність” передбачає здійснення різних видів діяльності для досягнення суспільних цілей. Відповідно публічність інтересу означає, що його суб'єктом (носієм) є суспільство як органічне ціле. Найбільшою мірою спільності володіють інтереси всього суспільства (суспільні інтереси). Вони відображають базові потреби людей і в багатьох обумовлюються необхідністю соціального розвитку [6, с. 19-21]. Отже, публічність політики має місце тоді, коли вона спрямована на досягнення суспільних цілей та забезпечення суспільних інтересів.

Значення публічної сфери для формування публічної політики відзначає більшість науковців. Еспен Мое, досліджуючи розвиток таких європейських країн, як Нідерланди, Великобританія, Франція та Німеччина, відмітив, що саме публічна сфера, а не громадянське суспільство відіграла вирішальну роль у стабільності розвитку та процвітанні країн західного світу. Цікавим є те, що автор акцентує увагу на тому, що сформованість громадянського суспільства ще не означає обов'язкове формування публічної сфери. Промовання інтересів самоорганізованих автономних груп, які й представляють громадянське суспільство, є необхідною, але не достатньою умовою формування публічної сфери. Вона формується тоді, коли створюються умови публічного дискурсу [5].

Російський соціолог В.М.Якимець визначає публічну сферу поряд з розвиненістю та демократичністю суспільства основними критеріями оцінки публічної політики. Стан публічної сфери вимірюється дослідником за такими параметрами, як: наявність системи дієвих механізмів діалогу між державою та суспільством при прийнятті значимих рішень; наявність інструментів формування влади та лобіювання суспільних інтересів; місцеве самоврядування, яке наділене реальною владою, повноваженнями та засобами їх реалізації; ефективне надання виконавчою владою послуг у сферах освіти, культури, охорони здоров'я; здійснення ефективного управління державним майном; ефективний нагляд та контроль у виконавчій владі; ефективне нормативне регулювання у виконавчій владі; прийняття законодавчою владою законів, які захищають права та інтереси виборців; соціально відповідальний бізнес. У той час як оцінка демократичності суспільства включає такі параметри, як: підтримка громадянських ініціатив і розвиток громадського контролю; прихильність до мирного вирішення конфліктів в інтересах усіх сторін; дієвість законів із приборкання корупції; економіка, де поважають право власності, забезпечують рівні можливості, гарантії для знедолених; конституційний захист прав меншин; верховенство закону, яке захищене незалежною судовою владою; вільні та плюралістичні ЗМІ; регулярні вільні та чесні вибори [7]. Разом із політологом Л.І.Ніковською, В.М.Якимець пропонує таке визначення публічної політики – “це діяльність, яка характеризується системною взаємодією держави, бізнесу, некомерційного співтовариства, різноманітних соціальних, професійних груп та верств, громадських об'єднань з приводу “реалізації особистих та суспільних інтересів; виробництва, розподілу та використання суспільних ресурсів та благ з урахуванням волевиявлення населення певних територій” [8, с. 531]. Аналізуючи доробок науковців, можна стверджувати, що структуру публічної політики складають публічна сфера, публічність, суспільний інтерес, публічність інтересу.

Не можна залишити поза увагою рекомендації, які дав один з найбільш відомих американських дослідників публічної політики Джеймс Андерсон.

Пояснюючи, чим саме “публічна політика” різниться від “державної політики”, він зазначає, що окремі напрями публічної політики формуються урядовими структурами та чиновниками. Дослідник вказує на те, що публічна політика, по-перше, завжди пов’язана з цільовими або зорієнтованими на досягнення цілі діями. По-друге, публічна політика складається з певних цільових дій, прийнятих урядовими чиновниками протягом певного періоду часу, а не з дискретних рішень. По-третє, публічна політика виникає завжди у відповідь на політичні запити [2, с. 10-13]. Відповідно публічна політика завжди зорієнтована на результат і в цьому проявляється її інструментальний характер.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Аналіз публічної політики ускладнюється наявністю різних наукових шкіл, відповідно, методів наукового дослідження та інтерпретацій змісту. Є необхідність розробки власних методологічних підходів у вивченні публічної політики як явища і як механізму. При тому всьому, що й ми намагалися сформулювати чітке визначення, все ж таки маємо визнати, що зміст поняття “публічна політика” може варіюватися залежно від конкретного контексту.

Потреба подальшого вивчення публічної політики зумовлена особливістю сучасних політичних процесів, які характеризуються значним зростанням вимог, які суспільство пред’являє до політичної системи. У ситуації, коли органи державної влади не здатні реагувати на існуючі запити, держава все частіше починає перекладати деякі функції на інших недержавних акторів. І ця тенденція, яка відображає, що недержавні актори все активніше включаються в процеси вироблення політики, спрямованої на забезпечення суспільних інтересів і завдань, стає дедалі відчутною. Отож, у реальності перед нами дійсно постає дилема вибору перспектив – державна чи публічна політика.

Список використаних джерел

1. Encyclopedia Britannica [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.britannica.com/search?query=public+policy>
2. Публичная политика: от теории к практике / [под науч. ред. Н. Ю. Данилова, О. Ю. Гурова, Н. Г. Жидкова]. – СПб. : Алетейя, 2008. – 356 с.
3. Сморгун Л. В. В поисках управляемости: концепции и трансформации государственного управления в XXI веке / Л. В. Сморгун. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2012. – 362 с.
4. Neuman W. Russell. The Paradox of Mass Politics Knowledge and Opinion in the American Electorate / Russell W. Neuman. – Harvard University Press Cambridge, Massachusetts, and London, England, 1986. – 237 p.
5. Moe Espen Institutions of Mass Deception: The Arrival of Mass Politics and the Perversion of the Public Sphere [Електронний ресурс] // International Studies Association 48th Annual Convention, Hilton Chicago, CHICAGO, IL, USA, Feb 28, 2007 / Espen Moe. – Режим доступу : <http://>

citation.allacademic.com//meta/p_mla_apa_research_citation/1/7/9/5/1/pages179512/p179512-1.php

6. *Тотьев К. Ю.* Публичный интерес в правовой доктрине и законодательстве / К. Ю. Тотьев // Гос-во и право. – 2002. – № 9. – С. 19–25.

7. *Якимец В. Н.* Индекс для мониторинга и оценки публичной политики [Электронный ресурс] / В. Н. Якимец. – Режим доступа : http://www.civisbook.ru/files/File/Yakimez_index.pdf

8. Россия в глобальном мире: Институты и стратегии политического взаимодействия : материалы VI Всерос. конгресса политологов / Москва, 22-24 нояб. 2012 г. / [под ред. О. В. Гаман-Голутвиной]. – М. : Рос. ассоц. полит. науки, 2012. – 604 с.

Володимир Купрій,

доцент кафедри державної політики

та управління політичними процесами НАДУ

Аудит реалізації державної політики: розуміння та проблематика застосування

У статті автор аналізує існуючі підходи в розумінні сутності поняття “performance audit” та обґрунтовує запровадження терміна “аудит реалізації державної політики”.

Ключові слова: аудит реалізації державної політики, державна політика, аналіз політики, оцінювання.

In the article the author analysis of existing approaches in understanding the concept of “performance audit” and justifying the introduction of the term “audit of public policy”.

Key words: performance audit, public policy, policy analysis, evaluation.

Постановка проблеми. Модернізація українського суспільства, вдосконалення державно-управлінських відносин, забезпечення дієздатності влади потребує належної організації вироблення та впровадження державної політики. Відсутність відповідного досвіду, нерозвинена методологічна база та низька інституційна спроможність органів влади застосовувати аналіз політики, на жаль, змушують констатувати, що процес державної політики в Україні на сьогодні не відповідає вимогам сучасного динамічного світу, стандартам демократичного врядування. Звідси постає наступна проблема – низька якість державної політики, яка не в змозі реагувати на виклики і відповідно вирішувати суспільно значущі проблеми. У пошуках відповіді на цілком логічне питання “що робити?” необхідно, в першу чергу, звернути увагу на винайдення шляхів підвищення ефективності реалізації дер-